

Thane	uppt. av Gotthard Gustafson
Albo h.d.	
Andarums sv.	Berättat av Nils Bus
(Humbukst)	född 1857.
uppteckn. 1925-26.	

Gillen.	s. 1.
Övernät. väsen.	s. 1-3.
Saga om en prinsessa, som gifte sig med en torparens son, som kunde "genstöda" henne på	
3 frågor.	s. 4.
Bonde lagade trollens bakugnsraka.	s. 5.

GILLEN

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Midsonnarskalas bestod de på oss. Det var
i allmänheten. Vi hade ost och smör och bröd.
Bräuneri och öl så vi kunde tarva.
Udantayarna fingo var $\frac{1}{4}$ haka bröd,
en skiva ost och en klick smör och en kanna
öl och så många supa de ville och kunde
ta. Udantays kringarna hade en Haske
med sig, som de fingo tre supa på här.
Brödet baktes och ölet brygdes hos frivat-
taren. Så var där dans på gården.

Kund gille hade vi och vi, men de hade
vi i början. Vi släppte själv till maten:
bräuneri, ost och smör. Öl hade vi in-
te då. De gick om på oss att släppa
till hus. Så roade vi oss med att spela
kort.

FOLKTRO

Mils Bus, Andarum.

Skaumannen.

Min svärfar, när han hände i Luderöd,
sag han skaumannen. Han blev rent förvillad.
Så att han kunde inte se sin egen. Men när
han gick ut betes (stund), så hörde han
rätt.

BERGFRUN.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

En natt kom där ett fruntimmer in i kökshälet i pannhuset, där en karl stod och koka. Hon vände ryggen till elden. Då sa han till henne: "Frum fyser väl. De' va ryshyt va från å' fin." "Nå", jag är inte rik, men jag har en syster som å' rikare. Hon sitter på en silverstapel, men jag sitter bara på en alunstapel."

Det var bergsfrun, som var uppe från alunberget. Hon sa, att Audrarnas koka stod på själva silverstapeln. Utanför Audrarnas, på fälåden, har de gravat och där ligger silvertrådar flera som ullgarnstrådar.

"BÄCKHÄSTEN"

Det var en bonde i Brösarp. Han skulle köra skjuts. Han hade ett grått ög, men när drängen skulle spärra för, så tog han bäckhästen. Men han märkte, att det var nåt knutigt. När han kom fram till Segerberga, tog han inte milan av honom, utan råkade. När han då kom hem och tog av milan, försvann öget.

JÖRFOLK.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

J Bolestorp bodde jorfolk. De gingo fram till Bolestorps gåren och lånade sager och grisola, när de skulle baka.

De lånte bröd där till och med och folket på gåren fick lika gott bröd tillbakas. Då hade de förbytt gyltta på ett ställe, så att jorfolket hade fått en månska. Den skickade de till Bolestorps gåren för att låna bröd. Då frågade kringan i gåren henne, hur de hade det. Det var bra men så kom trollkärningen, Hon tyckte väl, det blev för länge. Hon så till Bolestorps kringan

de skulle inte rista och flä utan låna och låta gå.

De skulle ha bröllop, jorfolket. Då sa Bolestorps kringan, det skulle vara roligt att se bröllopsstassen. Jo då, vi ska komma genom stuan med hela stassen. Men J får inte lov att grina åt dem, hade kärningen sagt. För då gick det inte bra åt dem. När då stassen kom genom stuan så var där spelmän före och spelade. Bageriet kom en som hade knappt mer än ett ben. Folket grinade. De satt och åt udda, de hade välling i ett stort fat på bordet. När den konstige spelmannen kom

Det är gamla berättelser, som jag
hört af faffar..

DET VAR en gång en kung för många år sedan, han hade en dotter, som han så gärna ville ha bortgift, men hon ville inte ha någon, utan att de kunde genstöda henne på tre frågor - om de voro värre än hon till att ge svar. Då var där en torpare, som hade tre söner, och fattigt var det för dem. Så ville de två äldste följas åt till slottet för att språka med henne. Då ville den yngste följa med, men han fick inte lov. Då smög han sig efter dem. När de två äldste så hade gått ett stycke, så tittade de sig tillbaks och då finge de ju se den yngste komma efter. Då säger den yngste pågen, "Här hittade jag en död fågel. Vill ni ha något av den?" -- "Nej, sier de två andre, "du kan själv ha de döda fåglar du hittar." - När de så hade gått ett stycke till, så hittade den yngste en kork, som låg på vägen. - "Pågar," sa han, "här fann jag en kork, vill ni inte ha nå't av den." -- Nej, du kan själv ha din kork," svarte de andre. När de hade gått en bit till, fann han en vidja, som låg på vägen. -- "Pågar, här hitta' jag en vidja, vill ni inte ha ett stycke av den?" - "Å, nej du kan själv ha din vidja," svarade de andre. - När de hade gått ett stycke till fann den yngste ett "värahorn". Då sa' han; "Här hittade jag ett värahorn, kanske ni vill ha utav det?" -- "Å nej," svarade de, "du kan själv ha vad du hilter." När de så gingo vidare, fann den yngste ännu ett värahorn. Då sa' han: "Här fann jag ett värahorn till, kanske I vill ha det?" -- "Å nej, du kan själv ha, vad du hilter," svarade de två andre. - Så kommo de då äntligen fram till slottet. Då skulle den äldste först in och snacka med prinsessan. Men det har sig inte bättre än att han kom ut med detsamma. Det gick likadant för den andre - de kunde inte stå sig med prinsessan, någon av dem. Då gick den yngste in. När han kom in om dörren, så sier han: "Usch, vad här är varmt!" - "Det är väl hetare i min änne," sa' prinsessan. - "Det var bra, då kan jag få min fågel stekt där." - "Fettet rinner av den," sa prinsessan. - "Å, jag har en plugg att slå i ännen på 'en," sa' pågen. - "Ja, men då spricker den," sa prinsessan. -- "Nå, jag har en vidja att lägga om den." -- "O, vad du är krokiger," sa prinsessan. -- "Å nej," sa pågen och tog upp det ena värahornet, "här är det, som är krokigt." -- "Så har jag då aldrig sett på maken," sa prinsessan. -- "Å jo, här är det, som det är maken till," sa pågen och "träckte" (drog) upp det andra värahornet. Och så blev han gift med prinsessan och där leva de ännu och där bo de i all evighet.

Det är gamla berättelser, som jag hört
af farfar.

JORDFOLK

Bonde lagades trollens bagarugnsrakan.

DET var om bonden, som bodde bort i gården i Andra-
rum, den de kallar för klockarehemmat. Drängen och, han
bonden, de var ute och årde (plöjde) på backen mitt för
gården - den kallas för "Korneho". Och när de kommo så
låg där en raga och en stake i fåren. Så sier bonden:
"Här ligger en raga och en stage, jag får kanske sätta
ragan på för den ska kanske gagnas." Han satte ragan på
och gjorde det i ordning. Sen lade han ragan där igen
och när de kommo omigen, så stod där två "fittamadar",
en till dem var. Så sier drängen: "Jag vill min själ inte
ha dom madarna för de ä' trollmad." -- "Ja, vill du inte
ha maden, så äder ja dem bägge två". Som han också gjorde.
Så blev det med mannen så han behövde låna pengar
för att betala arrendet. Så visste han inte, var han skulle
få dem. Så var han nere i "Korneho" efter sina hästar
en morgon. Så gick han och grubbla, var han skulle skaffa
pengarna ifrån. Då mötte han en gråskäggig gubbe in-
ne ibuskarna. Gubben sier: "Varför är du så lessen och
led åt det?" ---- "Jo, jag skulle ha pengar till arrendet
och jag vet inte var jag skall skaffa dem, för där är
ingen som vill låna mej dem." ---- "Det är inte så farligt
med det, sade gubben, tag en påse med dig en "måron ti-
lia" (tidigt en morgon), och så går du in i Korneho till
den och den stenen där ligger -- så kan du kalla Appe,
så skall jag genast komma upp till dig." -- Ja, han tog
en påse med sig da'n därpå om morgonen och gick till
stenen. När han då kom dit, kalla han på Appe, och Appe
stod genast vid sidan om 'en. Så sa' han: "Ta nu hit på-
sen, så ska jag snart komma igen med den." Så fick han
pengar där, han hade till många års arrende. Så sa' bon-
den: "Hur ska jag kunna gälla alla dessa många pengarna?"
---- "De" är inte farligt med de', "sa' Appe, för när jag
får pengarna är det bra eller inte ä' det samma vicket
(vilket), om det blir om ett år eller tie år."
Och mannen skrapa' och samla' ihop pengar och la' un-
dan år för år; så när han hade samlat lite' grand gick
han till stenen och kalla' på Appe. Den tredje gången
han kallade, svara't tillbaks, att Appe var död och Selia
också -- det var "hanses kvinga". ---- Ja, för jag är här
med pengar, som jag lånt av hannem," sa bonden. ---- Så
svatte de igen: "Vad I har lånt, har han skänkt er, för
de' i satte bagarugnsragan i hop till hannem." --
Så gick mannen hem med sina pengar igen.

Upptecknad af Gotthard Gustafsson
juli 1926.